

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep,
0030 Oslo

Oslo, 15.10.2010
Vår ref: ERB
Deres ref: 200704148

Høringsvar NOU 2010:5 ” Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering – et helhetlig hjelpemiddeltilbud.

Utvalget legger til grunn hovedmålet med hjelpemiddelsystemet som er å bidra til aktiv deltakelse, likeverd og inkludering i arbeid, utdanning og dagligliv. Norsk Fysioterapeutforbunds medlemmer har en viktig rolle i forhold til å nå dette målet.

I vår vurdering av utredningen har vi vært opptatt av om det foreslås endringer som gir mer aktiv deltakelse, likeverd og inkludering. NFF kan ikke se at dette blir resultatet dersom forslagene gjennomføres.

Det er skuffende at det forebyggende arbeidet ikke har vært en sentral del av utredningen. Fysioterapeuter har en viktig rolle i å forebygge at mennesker får behov for hjelpemidler og kan bo hjemme lenger, og i å forebygge ytterligere funksjonsproblemer og opprettholde funksjon. Hjelpemidler er da ett bidrag til dette, men hjelpemidler er en del av en større helhet, og oftest ett av flere tiltak i en rehabiliteringsprosess.

Norsk Fysioterapeutforbund har vært tilstede på flere høringskonferanser om NOU 2010:5 og har fått et inntrykk av at brukerne selv er fornøyd med hvordan hjelpemiddelformidlingen er organisert på i dag, men at det kan fortsatt være grunnlag for forbedringer innenfor eksisterende system.

Utvalget har kommet med noen anbefalinger som vi ønsker å knytte noen kommentarer til.

Punkt 16.2.1 Forslag om lovendringer og å sette ned et lovutvalg.

Utvalget foreslår at det nedsettes et lovutvalg som skal utrede fremtidig lovgivning på hjelpemiddelområdet. I den forbindelse skisserer utvalget noen overordnede premisser som bør ligge til grunn for dette arbeidet (uansett lovhjemmel):

- Formålsbestemmelse
- Rettighetsregulering med stort rom for faglige vurderinger og utøvelse av faglig skjønn
- Lovfesting av krav om forsvarlige tjenester
- Lovfesting av brukers rett til medvirkning
- Større fleksibilitet med økt bruk av tilskudd vs utlån

Utvalget ønsker at stønader til hjelpemidler skal være knyttet til formålsbestemmelser som kan styrke måloppnåelse når det gjelder likeverd, inkludering, aktiv deltakelse og brukermedvirkning.

Vi opplever at det er noen utfordringer når det gjelder å forvalte regelverket slik det er i dag. Lovverket gir mulighet for bruk av skjønn, og dette fører til at brukere ikke behandles likt i hele landet. Utvidet bruk av skjønn kan oppleves som konfliktfylt i forhold til å sikre like rettigheter uavhengig av bosted. Samtidig gir bruk av skjønn mulighet for å gi en individuell vurdering av hver enkelt bruker, for å finne gode løsninger.

For å få utløst et hjelpemiddel så ligger den medisinske begrunnelsen til grunn etter §10.6. Varigheten som er satt til mer enn to år gir oss noen utfordringer spesielt rettet mot voksne i forbindelse med arbeidsliv og barn. En del brukere er på vei til å falle ut av arbeidslivet etter en skade f.eks rygg, men har ikke kunnet dokumentere at det vil bli en varig skade. Brukere på attføringstiltak faller utenfor i dag. Vi har også en problemstilling når det gjelder funksjonshemmede barn som må opereres og ikke kan bruke sine ordinære hjelpemidler i en periode på 4-5 mnd eller mer. For enkelte barn tar det lang tid før utredningen er ferdig og en endelig diagnose kan fremlegges. I alle disse tilfellene skulle vi ønske at det var gitt større rom for faglige vurderinger når ikke kriteriene for sykdom og varighet er innfridd.

Kjernen i en fysioterapeuts utdanning er å vurdere funksjon, og er derfor viktig kompetanse i vurderingen av alternative tiltak. Vi støtter derfor forslaget om en rettighetsregulering med stort rom for faglige vurderinger.

En gjennomgang av tilstøtende lover er viktig slik at man unngår en ansvarsfraskrivelse når det gjelder hjelpemiddelformidling. Vi ser at det i forhold til skole og banehage dukker opp diskusjoner om hvem som har ansvar for opplæringen rundt bruken av hjelpemidlene. Vi er derfor ikke negative til at det settes ned et lovutvalg som skal ha en total gjennomgang av lovverket.

Til punkt 16.2.4 Forslag om økt kommunalt ansvar for basishjelpemidler i dagliglivet.

Et rammefinansiert budsjett til kommunen vet vi er en utfordring da det er lokal politikk som styrer prioriteringene. Så lenge man ikke øremerker midler til hjelpemiddelformidling ser man faren i at sluttbrukerne vil få stor grad av ulike tjenester avhengig av hvilken kommune den bor i.

Noe av utfordringen ligger også i at det ikke er definert hva basishjelpemidler er. Produkter som ligger inn under Bestillingsordningen er rullestoler, personløftere og senger. En dusjstol kan i utgangspunktet virke enkel men kan fort bli komplisert når man må tilpasse den med ulike deler som rygg, setepolstring, tippesfunksjon osv. Signalene fra våre medlemmer i kommunene er at de verken har kapasitet eller kompetanse til å gjennomføre en slik endring. Fysioterapeuter i kommunehelsetjenesten skal ha breddekompetanse og ikke spisskompetanse på hjelpemiddelformidling. Det er hjelpemiddelsentralene som skal bidra med slik spisskompetanse. Kommunene varierer i fra 400 innbyggere til 250 000 med dertil forskjell i antall fysioterapeuter som jobber med hjelpemidler. Kommunenes rapportering av

årsverk fysioterapi viser en nedgang i 2009 per 10 000 innbyggere. Dette bekrefter de tilbakemeldingene vi får om et økende press på tjenesten.

Utredningen er lite konkret på hvilken kompetanse kommunene må ha på plass for å forvalte et formidlingssystem.

Til punkt 16.2.5 Forslag som gjelder aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening, stimulering og lek.

Dette kapittelet i lovverket er i dag delt i to:

- utstyr for trening, stimulering og aktivisering. Det kan i slike tilfeller gis stønad til spesialutstyr og ordinært utstyr, men ikke utstyr som er vanlig i befolkningen (ski, sykler o.l.). Det forutsettes at det foreligger en målrettet plan for bruk av hjelpemiddelet.
- Utstyr for lek og sportsaktivitet. Det kan gis stønad til spesialtilpasning og spesialutstyr.

Vi opplever at det i dag er gråsoneproblematikk i forhold til hva som er lek/sport og hva som er trening, stimulering og aktivisering. Faren ved å flytte ansvaret over til kommunen for dette er at det vil bli enda større forskjeller mellom brukerne enn det er i dag.

Det vil videre være vanskelig å vurdere hvilke hjelpemidler som hører inn under de ulike betegnelse, da tilretteleggingene som regel har elementer av både trening og aktivisering. Vil for eksempel en spesialsykel være et hjelpemiddel for aktivisering eller for stimulering? Igjen blir det et spørsmål i forhold til hva som blir Hjelpemiddelsentralens ansvar og hva blir kommunen sitt ansvar? De samme kommentarene for kapasitet vil gjelde her som i skrevet under punkt 16.2.4.

NFF støtter fullt ut forslaget om opphevelse av aldersgrensen på 26 år.

Til punkt 16.2.7 Forslag om økt ansvar for hjelpemidler, tilrettelegging og opplæring i barnehage- og opplæringsloven.

Utvalget nevner datautstyr for personer med lese - og skrivevansker spesielt under dette punktet. Når standard datautstyr er tatt ut fra stønadsområdet vil mye av gråsoneproblematikken knyttet opp mot skole/barnehage bli borte.

Når det gjelder andre hjelpemidler så sier utvalget at ethvert hjelpemiddel eller tiltak som kan bidra til å redusere praktiske problemer knyttet til skole/barnehage hører hjemme her. Igjen blir det en stor utfordring å skille hva som er et skolehjelpemiddel og ikke. Hvordan kan du skille på en rullestol, som et barn sitter i både på skolen og hjemme? Brukere har hjelpemidler innefor flere livsarenaer og det er uheldig å splitte opp dette i forskjellige sektorer med dertil ansvar. Det er flest barn som er brukere av denne tjenesten og de har et stort behov for koordinering og tverrfaglig samarbeid. Habiliteringstjenestene er viktig medspiller i forhold til disse barna. Opplæringen bør skje der hvor hjelpemiddelet skal benyttes og der hvor bruker oppholder seg. Dette kan være en langvarig prosess og krever stor grad av oppfølging.

Til punkt: 16.2.9 Forslag i tilknytning til tilrettelegging av bolig

Det er en fordel med helhetlige løsninger for boligtilpasninger for funksjonshemmede hva gjelder tilrettelegginger som integreres i bygningen – for eksempel belysning, omgivelseskontroll og lignende. Det er imidlertid ikke alle hjelpemidler som egner seg for tilskudd fra Husbanken – vi mener blant annet det ikke er en god løsning at heisløsninger og løfteplattformer finansieres på denne måten, blant annet i forbindelse med service, reparasjoner og sikkerhet. Mange løsninger krever også kompetanse om bruk av hjelpemidler, hvilket tilsier at dersom disse skal finansieres via Husbanken må det følges av en omfattende kompetanseoverføring fra Hjelpemiddelsentralene. Hensikten til utvalget med sektoroverføring av disse hjelpemidlene er å se helheten i boligproblematikken. Når da Husbanken i større grad overfører til kommunene det være av stor betydning om kommunen har et boligrådgivningskontor eller ikke. Vår erfaring er at de færreste kommuner har etablert en slik tjeneste.

Den nye Plan og bygningsloven legger større føringer til universell utforming. Den nye diskrimineringsloven setter også fokus på universell utforming. For å imøtekomme den fremtidige utfordringen med flere eldre bør det legges til rette for tilskudd som stimulerer til ombygging av eksisterende boliger. Det finnes i dag muligheter for å søke tilskudd når man trenger utvendig heis/rampe eller innvendig trappeheis. Denne ordningen bør utvides til også å gjelde andre bolig hjelpemidler.

Til punkt: 16.2.11 Forslag om samling av virkemidler i en ny arbeidsmarkedslov.

Det er et underforbruk av hjelpemidler i arbeidslivet. Hjelpemidler kan være viktige tiltak for å forebygge og redusere sykefravær. Tidlig vurdering og intervensjon enten ved hjelpemidler eller fysioterapibehandling er vesentlig for å hindre langvarig fravær. Det er viktig at virkemidlene som eksistere gjøres kjent for arbeidsgiver og arbeidstaker.

Til punkt: 16.2.17 Behov for kompetanseløft, satsing på forskning og innovasjon.

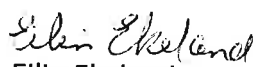
NFF mener det er behov for økt satsning på forskning og innovasjon innen dette området. Det er for lite fokus på hjelpemiddelformidling som metode i høyere norsk utdanning og dermed også lite fokus på produktutvikling.

Avslutning

NFF er bekymret for dagens situasjon innen hjelpemiddelformidling. Det er et stort gap mellom idealer og realiteter. Utredningen gir grunn til å frykte fragmenterte tjenester, pulverisering av ansvar og økte forskjeller mellom brukere i ulike kommuner. Det er uheldig at tildeling av nødvendige hjelpemidler skal være avhengig av kommunal økonomi. Forslaget bidrar således ikke til en styrking av feltet slik vi hadde håpet.

Med vennlig hilsen

NORSK FYSIOTERAPEUTFORBUND

Eilin Ekeland

forbundsleder